

डुर्भग (2. डुष् + भग) adj. f. १) *schwer zu gewinnen, — zu erlangen*: **डुष्कर्मडुर्भगान्भोक्तुं भोगान्** RĀGA-TAR. 4, 113. — 2) *unglücklich* Suçr. 1, 332, 21. 333, 10. VARĀH. BRH. S. 67, 14. 55. PĀNĀT. I, 466 (Gegens. श्री-वल्लभ). Bhāg. P. 1, 4, 18. 3, 2, 8. 20, 34. vom Weibe so v. a. den Männern nicht gefallend, dem Manne unangenehm TRIK. 2, 6, 4. यदुर्भगामुपे-यिम् AV. 10, 1, 10. कर्मभिः स्वकृतैः सा तु डुर्भगा समपद्यत । नाध्यगच्छत्य-तिं सा तु कन्या द्रुपवती सती ॥ MBh. 1, 6427. 12, 8121. HARIV. 7110. R. 1, 64, 12. 3, 40, 15. VARĀH. BRH. S. 69, 39. HIT. I, 16. Bhāg. P. 1, 17, 27. Ind. St. 4, 3, 8. 7, 16. Verhalten eines fem. vor डुर्भगा in einem adj. comp. gaṇa प्रियादि zu P. 6, 3, 34. VOP. 6, 13. Personif. ist die Durbhagā das von Allen gemiedene Alter, eine Tochter der Zeit, Bhāg. P. 4, 27, 20. — Vgl. दौर्भाग्य, दौर्भागिनेय.

डुर्भाग्य (von डुर्भग) n. *das unglücklich-Sein, Unglück* GRHJASĀNGR. 1, 30. Bhāg. P. 3, 7, 6.

डुर्भा (2. डुष् + भ) adj. *übel gebrochen* Suçr. 1, 182, 7.

डुर्भङ्ग (2. डुष् + भङ्ग) adj. *schwer zu brechen, — auseinanderzubie- gen*: मुष्टि Faust HARIV. 1138.

डुर्भर (2. डुष् + भर) adj. f. १) *schwer zu tragen*: कामाग्नि Bhāg. P. 3, 9, 8. दुःख 4, 13, 43. — 2) *schwer zu ernähren* R. 2, 30, 17 (GORR. 27, 16). PĀNĀT. III, 168.

डुर्भाग्य (2. डुष् + भा) adj. *unglücklich* TATTVA. 37.

डुर्भाव्य (2. डुष् + भा) adj. *was man mit Mühe sich vergegenwärtigt. schwer im Bewusstsein zu erhalten*: प्रश्नभारे ऽयमतुलस्त्वयास्मासु नि-वेशितः । डुर्भाव्यः MĀRK. P. 10, 7.

डुर्भाषित (2. डुष् + भा) adj. *übel gesprochen*: वाच् MBh. 3, 1171.

डुर्भाषिन् (2. डुष् + भा) adj. *übel redend, mit Worten beleidigend* MBh. 3, 751. 1819.

डुर्भित (2. डु + भित्ति) u. *Hungersnoth* M. 8, 22. JĀGṆ. 2, 147. MBh. 12, 6747 (das eine Mal fälschlich डुर्भित्य). R. 1, 1, 87. 2, 110, 10. VARĀH. BRH. S. 3, 6. 17. 5, 54. fgg. 8, 40. PĀNĀT. III, 202. 114, 4. तत्र च चिरका-लं डुर्भितं पतितम् 232, 25. 232, 12. HIT. I, 67. III, 108. KATHĀS. 23, 76. RĀGA-TAR. 3, 71. 186. 270. MĀRK. P. 14, 70. H. 60. m.: अयमकृतस्ती-त्रो डुर्भितः समज्ञायत KATHĀS. 3, 11. Mangel überh.: विद्वदुर्भितम् RĀGA-TAR. 4, 492. Davon डुर्भितत्वं n. nom. abstr. PĀNĀT. 114, 4. — डुर्भिन्ना-तरकल्प VJUTP. 190.

डुर्भिद (2. डुष् + भिद) adj. f. १) *schwer zu sprengen*: गिरि MBh. 7, 1514. चमू 3219. 8, 211. व्यूह 7, 1471. 3110. हृदय 8, 247. अहंमता Bhāg. P. 5, 19, 15.

डुर्भिषद्य (2. डुष् + भि) n. *schwere Heilung*: डुर्भिषद्यं हास्यै भवति CAT. Br. 14, 7, 1, 15.

डुर्भूत (2. डुष् + भूत) n. *Uebel, Schaden*: इमे डुर्भूतमक्रन् TBR. 1, 2, 6. 7. AV. 3, 7, 7. 8, 2, 12.

डुर्भूति (2. डुष् + भू) f. *spürlicher Unterhalt* RV. 7, 1, 22.

डुर्भेद (2. डुष् + भेद) adj. *schwer zu sprengen, — zu trennen, — aus-einanderzubringen*: सुज्ञस्तु कनकघट इव डुर्भेदः (v. l. डुर्भेद्यः) सुकरसं-धिश्च PĀNĀT. II, 36.

डुर्भेद्य (2. डुष् + भे) adj. dass.: व्यूह MBh. 6, 3551. HARIV. 13744. त्रि-पुरः Bhāg. P. 7, 10, 66. दुर्गसंश्रयाः RĀGA-TAR. 4, 346. नखमांस, प्रीति PĀN-

ĀT. II, 54. कनकघट, सुज्ञस्तु HIT. I, 86.

डुर्भातर (2. डुष् + धा) m. *ein böser Bruder* gaṇa पुवादि zu P. 5, 1, 130. MBh. 3, 996. — Vgl. दौर्भात्र.

डुर्भल (2. डुष् + मल) s. घ.

डुर्भल (2. डुष् + म) s. घ.

1. **डुर्भति** (2. डुष् + मति) 1) f. *üble Gesinnung, Missgunst, Hass*; zu- weilen in die concrete Bedeutung überspielend: विश्वापं भूतु डुर्भतिः RV. 1, 131, 7. 2, 33, 14. 3, 13, 6. 4, 11, 6. मा नो माता पृथिवी डुर्भति धातु 5, 42, 16. मा ते अस्मान् डुर्भतयो नशत 7, 1, 22. 56, 9. घषामो वामपे त्रिधमपे सेध-त डुर्भतिम् 8, 18, 10. 46, 19. 56, 15. 10, 134, 5. 173, 2. देवानाम् 8, 68, 9. VS. 11, 47. 17, 54. AV. 6, 13, 2.

2. **डुर्भति** (wie eben) 1) adj. *thöricht; übelgesinnt* (in dieser Bedeu- tung selten); subst. *Thor; Bösewicht* M. 11, 30. Hip. 1, 46. 3, 17. MBh. 3, 7432. HARIV. 1643. 6734. DAÇ. 1, 9. R. 2, 31, 21. 36, 19. 3, 32, 6. 53, 47. Bhāg. P. 3, 30, 3. 4, 7, 44. 6, 7, 36. PRAB. 111, 13. DAÇAK. in BENF. Chr. 197, 7. — 2) m. a) N. pr. eines Dämons LALIT. 296. — b) Bez. des 55sten Jahres im 60jährigen Jupiter-Cyclus VARĀH. BRH. S. 8, 49. SŪRJAS.

डुर्भतीकृत (2. डुष् + मत + कृत) adj. *nach üblein Rath gethan*: तद्यथा डुष्कृष्टं डुर्भतीकृतं सुकृष्टं समतीकृतं कुर्वन्निपात् AIT. Br. 3, 38.

1. **डुर्भद** (2. डुष् + मद) m. *toller Wahn*: वीरमानिन् Bhāg. P. 3, 17, 23. डुर्भदान्ध 5, 12, 6. धनडुर्भदान्ध 2, 2, 5.

2. **डुर्भद** (wie eben) 1) adj. f. १) *trunken, ausgelassen, von einem tol- len Wahn ergriffen* RV. 1, 32, 6. प्रा श्रीरत मरुतो डुर्भदा इव 39, 5. 8, 2, 12. VS. 30, 8. डुर्भदासो न सुरायाम् Nir. 1, 4. कुमारान्क्रोडमानान् MBh. 1, 5068. असुर Bhāg. P. 3, 18, 1. 6, 7, 18. 10, 22. गज 8, 2, 25. मृगेन्द्र KATHĀS. 19, 63. युद्धं MBh. 1, 2796. 7089. 7656. 2, 620 u. s. w. HARIV. 3716. R. 6, 36, 96. समरं MBh. 1, 7914. 6, 3728. संग्रामं 7, 1847. रणारङ्गं Bhāg. P. 6, 11, 8. युद्धकामुक डुर्भद MBh. 3, 7097. स्मरं Bhāg. P. 1, 13, 7. उप-स्थो (penis) डुर्भदः प्रोक्तः 4, 29, 14. 23, 32. fem. 17, 27. — 2) m. N. pr. eines der 100 Söhne des Dhṛtarāṣṭra MBh. 1, 2731. 4544. 7, 5564. eines Sohnes des Dhṛta und Vaters des Praketas Bhāg. P. 9, 23, 15. eines Sohnes des Bhadrāsena und Vaters des Dhanaka 22. eines Sohnes des Vasudeva von der Rohiṇī 24, 45. von der Pauravī 46. VP. 439.

1. **डुर्भनस्** (2. डुष् + म) n. *Verkehrtheit des Gemüthes, Böswilligkeit*: यदि डुष्टो न रतेत भरतो राश्यमुत्तमम् । प्राप्य डुर्भनसा वीर गर्वेण च विशेष-तः ॥ R. 2, 31, 20.

2. **डुर्भनस्** (wie eben) adj. *entmuthigt, betriibt, traurig* AK. 3, 1, 8. H. 433. MBh. 1, 6353. 2, 1665. fg. 3, 775. 836. 16200. 3, 360. R. 2, 26, 9. 37, 10. 37, 3. 6. KATHĀS. 6, 125. 23, 1. Bhāg. P. 1, 6, 19. 19, 1. 4, 4, 2.

डुर्भनाय (von 2. डुर्भनस्), **डुर्भनायते** *betriibt werden* gaṇa भृशादि zu P. 3, 1, 12.

डुर्भनुष्य (2. डुष् + म) m. *ein böser Mensch, Bösewicht* MBh. 8, 2117.

डुर्भतु (2. डुष् + म) adj. *schwer zu begreifen*: डुर्भतुत्रामृतस्य नाम RV. 10, 12, 6.

डुर्भल (2. डुष् + म) m. *ein schlechter Rath*: डुर्भलान्नपतिर्वनश्यति BHARTR. 2, 34.

डुर्भस्त्र (2. डुष् + म) adj. *unklug angerathen; n. ein unkluger*